

**PYÖREÄN
PÖYDÄN
TEEMA:**

**YEL
KUKA PÄÄTTÄÄ,
KUKA MAKSAA?**

SISÄLTÖ:

Missä YEL-uudistuksessa mennään nyt?

Avaushaastattelussa Finanssiala ry:n (FA) johtaja **Mikko Kuusela**

Missä ovat YELin ongelmat yrittäjän arjessa?

Liisa Hanén, puheenjohtaja, Mikro- ja yksinyrittäjät ry.

Kommenttipaneeli: Pitääkö yrittäjän antaa päättää eläkkeestään – kuka kantaa vastuun?

Liisa Hanén, puheenjohtaja, Mikro- ja yksinyrittäjät ry.

Terhi Majasalmi, varallisuusvalmentaja ja yrittäjä

Olli Koski, yhteiskuntasuhdejohtaja, Wolt

Tuomas Matikka, johtava tutkija, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

YEL-myytit murskaksi

Mikko Kuusela, johtaja, Finanssiala ry

Paneeli: Yrittäjäeläkkeet – Valtion varoin vai omin voimin?

Mikko Kuusela, johtaja, Finanssiala ry

Mikko Kautto, toimitusjohtaja, Eläketurvakeskus

Janne Makkula, johtaja, Suomen Yrittäjät

Kirsi Terhemaa, eläke- ja yksityisvakuutusyksikön neuvotteleva virkamies, sosiaali- ja terveysministeriö

Päätöspuheenvuoro työeläkevakuuttajan näkökulmasta

Tiina Nurmi, vakuutus- ja eläkejohtaja, Ilmarinen

A portrait of Liisa Hanén, a woman with long blonde hair, smiling. The portrait is framed by a decorative border of overlapping circles in various shades of purple and pink. The background of the portrait is a plain, light-colored wall.

LIISA HANÉN

puheenjohtaja, Mikro- ja yksinyrittäjät ry.

- Yrittäjien eläkelain uudistusta vastustaneen adressin alullepanija.
- Hanénin adressi keräsi kuudessa viikossa 67 000 allekirjoitusta ja luovutettiin syyskuun alussa eduskunnalle.

**Eläke- ja sosiaaliturvamaksut eivät saa
olla yrittämisen ja kasvun este.
YELin pitäisi olla yrittämisen ja yrittäjän
tuki.**

8.11.22 Finanssialan Pyöreän Pöydän teema

– YEL, kuka päättää, kuka maksaa?

Liisa Hanén

Mikro- ja yksinyrittäjät ry

YEL-adressi ja 67 006 allekirjoitusta

- 67 006 yksin-, mikro- ja pienyrittäjää sekä yrittäjiä tukevia suomalaisia allekirjoitti hallituksen YEL-muutosesitystä vastustavan adressin kuudessa viikossa heinä-elokuussa 2022.
- Adressi toimitettiin Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 6.9.2022.
- Mitä pienet yrittäjät halusivat adressillaan sanoa?

YEL-adressi ja 67 006 allekirjoitusta

- YEL-järjestelmä on nykymuodossaan otettu käyttöön 1970-luvulla, Suomi elää toisessa todellisuudessa nykyään.
- Yrittäjyyden murros: yksin- ja mikroyrittäjäyys on lisääntynyt valtavasti koko 2000-luvun. Jo 93% Suomen yrityksistä on yksin- ja mikroyrityksiä. Yksinyrittäjiä on noin 195000 (Tilastokeskus, Yritysrekisteri 2021).
- Yksinyrittäjistä- ja mikroyrittäjistä arviolta jopa **yli puolet** ansaitsee selvästi **vähemmän** kuin palkansaajien mediaanipalkka.

Alivakuuttamisen ongelma

- Arviolta yli 100 000 yrittäjää ansaitsee paljon vähemmän kuin palkansaajat samasta työstä.
  - Silti työtulossa verrataan yrittäjää saman alan palkansaajan mediaaniansioon sekä suhteutetaan liikevaihdolla –mittarit eivät toimi.
- Alivakuuttaminen ei ole valtaosalle tahtotila tai valinta, vaan taloudellinen pakko.
  - Ei surkea sosiaaliturva ja huono eläke ole kilpailuetu eikä tavoiteltava tila
- Yrityskentän murros: kymmenet tuhannet yrittäjät ansaitsevat keskiverto-palkansaajaa vähemmän ja pyörittävät yhteiskunnan oleellisia palveluita.

Kollektiivinen sosiaali- ja riskivakuutus

Valtaosa yksin- ja mikroyrittäjistä haluaa nähdä YEL-järjestelmän luotettavana sosiaalivakuutuksena ja sosiaaliturvana, mutta:

- YEL-maksut ovat pienituloisen ja pienen kasvuyrittäjän ansiotasossa kohtuuttoman korkeat suhteessa minimaaliseen eläkkeeseen ja sosiaaliturvaan
- Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ei toteudu, progression puuttuminen
- Joustamattomuus yrittäjän todelliseen tilanteeseen, erit. kasvuyrittäjäjyys

YEL nousee, eläke ja sosiaaliturva EI parane

V. 1981 syntynyt tmi yrittäjä, liikevaihto n 30 000€. Bruttoansio on n 2000€/kk.

'ALIVAKUUTTAA':

NYKYTASO 1: Minimi-yel 166€/kk (työtulo 8261,71/vuosi)

- Sairauspäiväraha 30€/pvä, eläke 69-vuotiaana: 432€/kk (takueläkkeen alle, joka 885€/kk)

TASO 2: 'Työttömyysturvan' tasoinen yel 273€/kk (työtulo 13573/vuosi)

- Sairauspäiväraha 33€/pvä, peruspäiväraha 37€/pvä ja eläke 69v: 694€/kk (takueläkkeen alle)

TASO 3: Hallituksen esityksen mukaan korotettu yel 327€/kk (työtulo 16262/vuosi)

- Sairauspäiväraha 39€/pvä, peruspäiväraha 37€/pvä, eläke 69v: 832€/kk (takueläkkeen rajalla)

YEL nousee, eläke ja sosiaaliturva EI parane

- Yrittäjän sosiaaliturva paranee vain marginaalisesti vaikka kuukausimaksu *tuplaantuisi*.
- Edelleen takuueläkkeen alapuolella tai rajalla. Nettoansio putoaa tuntuvasti, mahdollisuus kasvuun huononee.
- Yeliä pitää maksaa silloinkin kun on sairaana, ellei ole vähintään 2kk + työkyvyttömänä. Sairauspäiväraha menee suoraan YEL-kuukausimaksun maksamiseen.
- Kun työtulon taso nousee, muu sosiaaliturva heikkenee: esim. asumistuki
- Työttömyysturvaan pääsee aina, jos lopettaa yritystoiminnan.

YEL nousee, eläke ja sosiaaliturva EI parane

TASO 4: Yrittäjä ei alivakuuta. Työtulon mukaan 413€ - 542€/kk

(työtulo 20500-27000/vuosi, työtulolaskurin mukaan)

- Sairauspäivärahaa 49-64€/pvä, peruspäiväraha 37€/pvä, eläke 1049-1380€/kk
  - Tämä olisi kohtuullinen turva. Mutta vaadittava maksutaso on suhteeton yrittäjän ansiotasoon nähden.
  - YEL-maksut ovat ulosottokelpoisia
  - Liian korkea maksu lopettaa yritystoiminnan tai tappaa kasvun.

Nosta hintoja ja kaikki hyvin?

Valtaosa mikro- ja yksityrittäjistä ei voi nostaa hintoja:

- Inflaatio vähentänyt jo kuluttaja-asiakaskuntaa
- Kilpailu sanelee hinnat
- Globalisaatio
- Iso osa tekee alihankintana isommille yrityksille, palkkioita on laskettu viime aikoina monella alalla –pienet yritykset toimivat isojen varaventtiilinä kun inflaatio on nostanut hintoja ja sähkön hinta noussut

Harkinnanvaraisuus ja kaikki hyvin?

Lakimuutosesitykseen ollaan jättämässä ”harkinnanvaraisuutta” työtulon arvioinnissa

- Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja läpinäkyvyys jo nyt huolestuttaa: eri eläkelaitoksista saa eri tulkintoja ja tarjouksia.
- Kuka osaa ja ehtii perustella eläkelaitokselle parhaiten oman työtulonsa? Yrittäjien osaaminen, ymmärrys ja resurssit aivan eri tasoilla.
- Lain heikkous säilytetään samalla eläkelaitosten virkailijoitten ja asiantuntijamyyjien niskaan –vaatii isot resurssit.

Koko YEL-järjestelmä on uusittava

YEL ei saa olla yrittämisen ja kasvun este:

- **Olemmeko oikeasti huolissamme yrittäjien eläkkeistä ja sosiaaliturvasta?**
- ❖ Vain todelliseen ansaintaan perustuva YEL kohtuullisella progressiolla voi olla oikeudenmukainen nykypäivänä.
- ❖ Vain rahastoimalla YEL, kuten TyEL, voidaan järjestelmästä tehdä kestävä ja alijäämä paikata vähitellen.
- ❖ Eläkelaitokset ovat rahastoinnin ammattilaisia ja ratkaisuja rahastointiin on.

Keskustelua koko järjestelmän uusimisesta pitää käydä avoimesti.

#JärkeäYeliin

PITÄÄKÖ YRITTÄJÄN ANTAA PÄÄTTÄÄ ELÄKKEESTÄÄN – KUKA KANTAA VASTUUN?

LIISA HANÉN
puheenjohtaja
Mikro- ja yksinyrittäjät
ry

TERHI MAJASALMI
varallisuusvalmentaja,
yrittäjä

OLLI KOSKI
yhteiskuntasuhdejohtaja
Wolt

TUOMAS MATIKKA
johtava tutkija
VATT

MIKKO KUUSELA

Johtaja, FA

YEL-MYYTIT MURSKAKSI

MIKKO KUUSELA, JOHTAJA, TYÖELÄKEASIAIT

SUOMEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ PERUSTUU TYÖELÄKKEISIIN

- **Ansaitset itse eläkkeesi työtä tekemällä**
- **Kansaneläkejärjestelmästä et saa normaalitilanteessa eläkettä**
- **Tämän vuoksi pakollinen kerryttäminen välttämätöntä**
- **Vapaamuotoinen säästäminen mahdollista muttei juuri tuettua**
- **Pätee niin palkansaajiin kuin yrittäjiin**

YRITTÄJÄ ON ELÄKKEENSÄ ANSAINNUT

- Kyllä, ansainta on sidottu maksuihin
- Kollektiivisesti YEL-järjestelmä kroonisesti alijäämäinen
- Rahastoa ei ole koskaan päässyt kertymään
- Kansaneläke ei ole itse maksettua ja ansaittua

VAKUUTUS JA SIJOITUS EI OLE SAMA ASIA

- YEL-vakuutusta verrataan usein sijoitukseen
- Vakuutus tuo turvaa, jota pelkässä sijoituksessa ei ole
- Työkyvyttömyys, pitkäikäisyys
- Myös sijoitusriski suojattu, joten vertailu riskittömään sijoituskohteeseen

JOKU TAKOO ELÄKKEILLÄ RAHAA

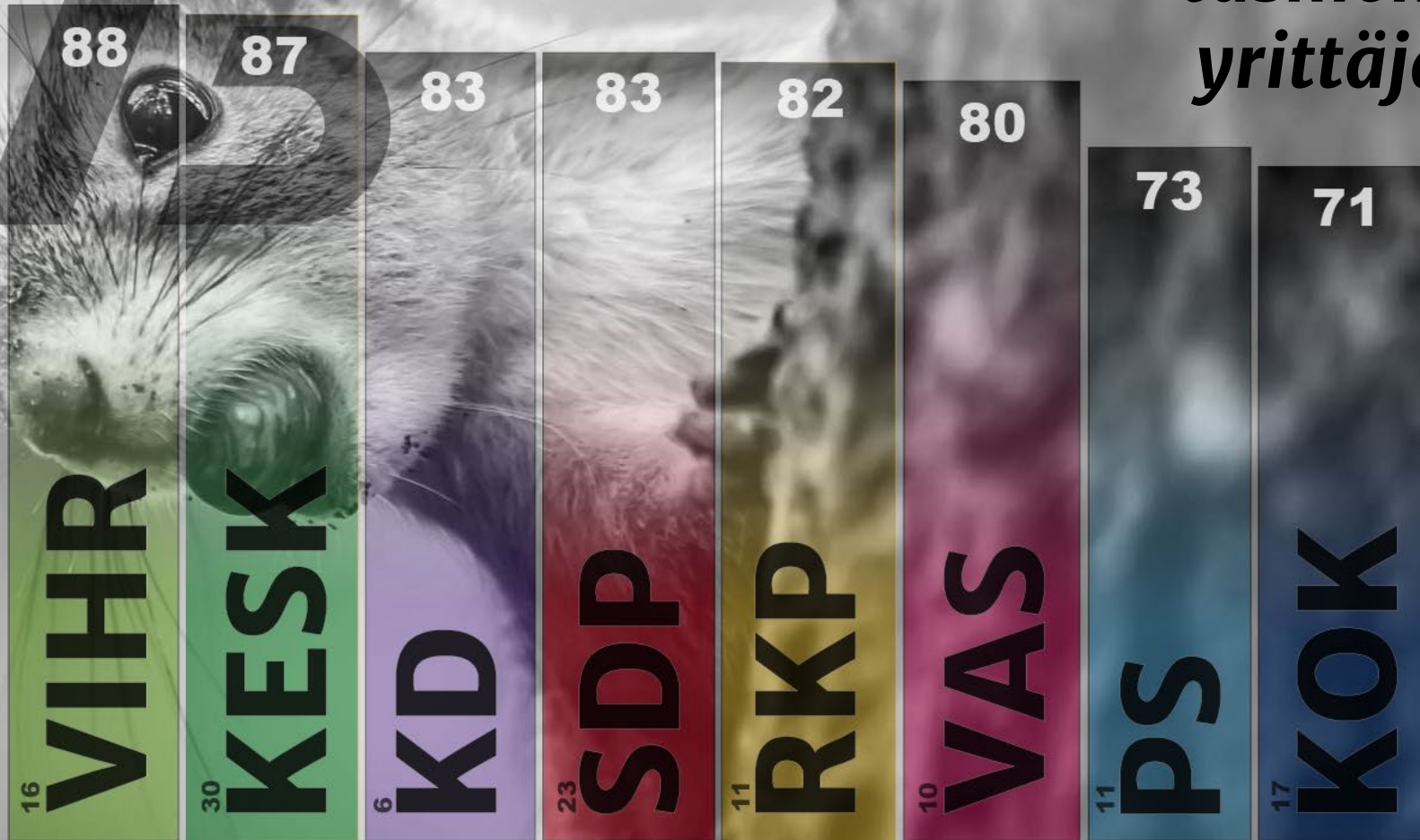
- Työeläkevakuutusyhtiöt ovat yksityisiä vakuutusyhtiöitä
- Tehtävänä on vain ja ainoastaan työeläketurvan toimeenpano
- Voitonjako tiukasti rajoitettu
- Kolme suurinta keskinäisiä, joilla ei takuupääomaa
- YEL:n maksut menevät suoraan eläkkeisiin eikä riitäkään. Hoitokulut kappalemäärien mukaan.

Työeläkejärjestelmän on myös yrittäjien osalta jatkossakin perustuttava lakisääteisyteen ja pakollisuuteen.

Työtulon kriteereitä on täsmennettävä, jotta yrittäjän ilmoittama työtulo vastaisi paremmin yrittäjän työpanosta.

YRITTÄJÄELÄKKEET – VALTION VAROIN VAI OMIN VOIMIN?

MIKKO KUUSELA
johtaja
Finanssiala ry

MIKKO KAUTTO
toimitusjohtaja
Eläketurvakeskus

JANNE MAKKULA
johtaja
Suomen Yrittäjät

KIRSI TERHEMAA
eläke- ja yksityisvakuutus-
yksikön neuvotteleva
virkamies, STM

TIINA NURMI

vakuutus- ja eläkejohtaja, Ilmarinen

Millaisena yrittäjien odotukset näyttäytyvät eläkevakuuttajan silmin?

YEL-webinaari 8.11.2022

Tiina Nurmi

Yrittäjät eläkeyhtiöiden asiakkaina

Suhtautuminen YEL:iin vaihtelee

- Yrittäjät asioivat yleisimmin vakuutusmaksujen maksamiseen liittyen ja eläkeaikeiden lähestyessä
  - **Vakuutusmaksuun** tarvitaan maksuaikaa, työtuloon tarvitaan muutosta tai kaivataan tilannekatsausta omasta vakuutusmaksusta
  - **Oma eläketurva** alkaa kiinnostaa terveydentilan heikentyessä tai eläkeiän lähestyessä
- Lakiuudistusesitys työtulosta ei näy juurikaan lisääntyneenä asiointina tai kriittisyytenä YEL:iä kohtaan
- Aloittavat yrittäjät
  - Työpanoksen arvioiminen yritystoiminnan alkumetreillä on oikeasti vaikeaa niin yrittäjille kuin eläkevakuuttajillekin
  - Noin puolella minimin tuntumaan työpanoksensa arvioivan aloittavan yrittäjän **työtulo on ihan oikealla tasolla**
  - Valitukset työeläkeasioinnin muutoksenhakulautakunnassa eivät ole lisääntyneet kokonaisvaltaisen harkinnan lisääntyttyä

Yrittäjien erilaisuus näkyy eläkevakuutusasioinnissa

Tietämättömyyttä omasta eläke- ja sosiaaliturvasta. Entistä useampi uusi yritys on maahanmuuttajataustaisen perustama. Äidinkieli on usein muu kuin suomi tai englanti.

Erinomainen ymmärrys omasta eläketurvasta ja sen vaikutuksista muuhun sosiaaliturvaan. Usein halu päättää näistä itse.

Epävarmuutta omasta toimeentulosta erityisesti yrittäjätoiminnan alkutaipaleella. Talouden tasapaino on keskiössä.

Varallisuutta on karttunut yritystoiminnan vakiinnuttua ja mietinnässä paras tapa varautua tulevaisuuteen.

Yrittäjyys voi olla kausiluonteista, osa-aikaista tai sitä tehdään palkkatyön rinnalla

Arvostamme laajaa keskustelua YEL:n uudistamisesta ja toivomme uudistamisen jatkuvan

- Osittaisen rahastoinnin aloittaminen YEL:ssä on suositeltavaa
  - Rahastointi pienentäisi tulevien vuosien maksunnousupaineita, vähentäisi alhaisen syntyvyyden vaikutusta tuleville sukupolville ja parantaisi näin yrittäjien luottamusta YEL:iin.
  - Rahastointi kannattaisi aloittaa työeläkeyhtiöissä vähitellen, jolloin rahastot kasvaisivat merkityksettömistä merkityksellisiksi.
- Työtulon tulisi olla yksikäsitteinen eikä pohjautua arvioon
  - Palkansaajilla eläkkeen ja vakuutusmaksujen perusta on yksikäsitteisesti maksettu palkka. Yrittäjillä tämä voisi olla verotettava tulo kuten pääosin muissa maissa.
  - Kansainvälisesti on harvinaista, että sosiaaliturva pohjautuu arvioituun työtuloon.
  - Yrittäjillä usein paremmin varaa maksaa vakuutusmaksuja tulojen kasvaessa
- Kaiken tehdyn työn tulisi kasvattaa työeläkettä yrittäjillä samaan tapaan kuten palkansaajilla.
  - Yhä kasvava joukko pienellä työpanoksella yrittävää jää ilman sosiaaliturvaa

YEL on jäänyt toimintaympäristön muutosten jalkoihin

- **Työnteon tavat ovat moninaistuneet**
- **Palkansaajan ja yrittäjän raja on entistä häilyvämpi.**

Yrittäjän eläketurva on mahdollista saada yhtä hyväksi kuin palkansaajienkin – kunhan tahtoa löytyy

ILMARINEN

Parempaa työelämää

[Ilmarinen.fi](https://www.ilmarinen.fi)

FINANSSIALA

~ Ihmisen arjessa

Finanssiala.fi

@finanssiala

Finanssiala ry

Finanssiala ry

@finanssiala